

Матрунчик Дмитро Миколайович
кандидат технічних наук, докторант
Луцького національного технічного університету

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-335-7-9>

НАУКОВО-ТЕХНІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ ІННОВАЦІЙНИХ СИСТЕМ У ПОСТВОЄННИЙ ПЕРІОД

Формування сучасних регіональних інноваційних систем через інтеграцію освіти, науки та виробництва має відштовхуватися від засадничих аспектів формування регіональної інноваційної політики, встановлення впливу державного регулювання на фінансування інноваційної діяльності конкретного регіону, передумов імплементації високих технологій в регіональні господарські комплекси, сценаріїв «розумної спеціалізації» як інституційної форми інноваційної трансформації регіональної економіки, а також концептуальних засад стратегування інноваційного розвитку регіонів у поствоєнний період та в умовах глокалізації економічних процесів. Важливого значення набуває створення необхідних науково-технічних передумов для формування регіональних інноваційних систем відповідно до кращих іноземних лекал інноваційного розвитку.

Стрімкий сучасний розвиток соціально-економічних процесів, обумовлений потужним наступом четвертої промислової революції («Індустрії 4.0») та нестабільною геополітичною ситуацією, спричиняє низку викликів, на які покликані відповісти регіональні політичні ініціативи щодо стимулювання інноваційної активності [1, с. 5]. Водночас регіональні політичні ініціативи стосовно стимулювання інноваційної активності мають отримати відповідне інституційне та інструментально-методологічне забезпечення, щоб прискорити процеси інноваційного оновлення основного капіталу

матеріального виробництва та зблизити освіту, науку і виробництво в частині продукування та впровадження інноваційних процесів як щодо модернізації техніко-технологічної бази регіонального господарського комплексу, так і щодо активізації інноваційної діяльності закладів вищої освіти та науково-дослідних установ.

Водночас регіональні інноваційні системи в Україні не охоплюють навіть критично необхідний для забезпечення повноцінного інноваційного процесу набір інфраструктурних ланок, що однозначно вимагає здійснення інноваційної трансформації регіональних господарських комплексів. Пріоритети такої трансформації мають бути умонтовані у спектр цілей як державної, так і регіональної інноваційної політики. До основних пріоритетів регіональної інноваційної політики необхідно віднести: оновлення застарілих технологій, нарощення інвестицій в інновації, капіталізацію об'єктів інтелектуальної власності, збалансованість інноваційного попиту та пропозиції, розвиток регіональної інституційної інфраструктури, широкомасштабне впровадження матеріало-, енерго- та ресурсозберігаючих технологій у всіх галузях економіки, створення високотехнологічних і високоефективних галузей і виробництв для забезпечення випуску конкурентоспроможної продукції належної якості [2, с. 157–158].

Квінтесенцією стимулювання інноваційної активності в країні в цілому та в регіонах зокрема виступає обсяг фінансування наукових та науково-технічних робіт, виконаних власними силами організацій (підприємств). У 1995–2015 роках спостерігалися певні зрушення у структурі наукових та науково-технічних робіт. Зокрема, у 1995 році обсяг фінансування фундаментальних досліджень становив 81,7 млн грн (12%), у 2010 році – 2188,4 млн грн (22%), у 2015 році – 2457 млн грн (21%). Тобто, в цілому у перші п'ятнадцять років 2000-х років питома вага фінансування фундаментальних досліджень в загальній структурі сукупних видатків на фінансування наукових та науково-технічних робіт збільшилася порівняно з серединою 90-х років минулого століття. Обсяг фінансування прикладних досліджень у структурі фінансування наукових та

науково-технічних робіт у 1995 році становив 209,7 млн грн (30%), у 2010 році – 1617,1 млн грн (16%), у 2015 році – 1703,3 млн грн (14%). Отже відсоток фінансування прикладних досліджень у перші роки 2000-х років порівняно з серединою 90-х років зменшився більш, ніж у 2 рази. У 1995–2015 роках в структурі фінансування наукових та науково-технічних робіт найбільшу питому вагу займали видатки на фінансування науково-технічних розробок, яких найбільшою мірою потребував господарський комплекс та сектор домогосподарств. Виклики поствоєнного відновлення національної економіки потребуватимуть суттєвого зростання суми фінансування прикладних досліджень для прискорення процесів інноваційної трансформації регіональних господарських комплексів. Проривні зміни щодо активізації прикладних досліджень – необхідна передумова формування регіональних інноваційних систем у поствоєнний період.

У поствоєнний період, коли інноваційна трансформація економіки регіонів України має бути зорієнтована, в першу чергу, на прискорене подолання наслідків руйнувань об'єктів критичної інфраструктури та об'єктів житлової нерухомості, необхідною є імплементація сучасних форм посилення взаємозв'язку між науково-освітянською сферою, що продукує продуктиві та процесні інновації, та суб'єктами виробничого підприємництва, які різноманітні види інновацій впроваджують у реальний сектор регіональних господарських комплексів. Такого роду взаємодія буде найбільш ефективною за умови розбудови регіональних інноваційних систем, які охоплюватимуть розгалужену мережу інфраструктурних ланок не лише у науково-освітянській сфері, але і в реальному секторі регіональних господарських комплексів, що у поствоєнний період виступає базовим чинником соціально-економічного піднесення територіальних утворень.

Література:

1. Давимука С.А., Федулова Л.І. Теоретико-методологічний дискурс сучасного регіонального інноваційного розвитку. *Регіональна економіка*. 2018. № 1(87). С. 5–16.
2. Луцків О.М. Регіональна інноваційна політика: особливості формування та проблеми реалізації. *Регіональна економіка*. 2015. № 2. С. 153–162.